

LIBRIS

Colecție coordonată de Vasile Andru

We know
books

Editor: Călin Vlasie

Redactor: Adrian Crețu

Tehnoredactor: Anca-Ioana Bârloiu

Coperta colecției: Andrei Mănescu

Ilustrația copertei: Rembrandt, *Ieremia contemplând
soarta Ierusalimului*

Prepress: Viorel Mihart

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GROZA, HORIA ION

**Laudă bunătății timpului : meditații pe teme
existențiale** / Horia Ion Groza. - Pitești : Paralela 45,
2008

ISBN 978-973-47-0406-4

821.135.1(73)-4

Horia Ion Groza

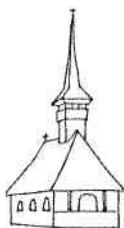
Laudă bunătății timpului Meditații pe teme existențiale

Copyright © Editura Paralela 45, 2008, pentru prezenta ediție

PARALELA 45

Să ne ajute Dumnezeu și să ne ocrotească pe noi toți pe drumul existenței noastre, mai scurt aici și mult mai lung dincolo.

Cuprins

Cuvânt explicativ.....	7
Laudă bunătații timpului	13
Despre viață și credință.....	13
Despre încrederea în cuvântul Domnului.....	26
Spiritualitatea creștină.....	31
Despre revelația credinței.....	33
Despre strigătul fierbinte al credinței.....	52
Despre înțelepciune în Vechiul Testament.....	56
Despre rânduiala tainică a timpului.....	62
Despre înțelepciunea celor credincioși.....	75
Despre cuvintele noastre și cel al lui Dumnezeu.....	80
Despre calitatea timpului petrecut cu Dumnezeu.....	86
Despre tcoză sau îndumnezeire.....	90
Unitatea ființei și a creștinilor.....	105
Despre întâmplări fericite sau miracole.....	111
Libertate și judecată.....	127
Călătoria Postului Mare.....	137
Despre rugăciune.....	147
Despre patimi, ispite, despățimire.....	159
Despre sentimentul iubirii.....	180
Despre avort.....	183
Despre dragoste și mariaj.....	190
Despre semenii și dușmanii.....	196
Despre grijile vieții.....	204
Despre sfinți.....	211
Despre om și creație.....	217
Despre păgâni, creștini, secte și ortodoxie.....	227
Puțin despre știință, religie și valorile morale.....	236
Despre precaritatea vremii și nevoia de bunătațe a timpului.....	246
Memento la despărțirea de cititor.....	256

ființei și destrămarea a valorilor. Trebuie să ne regăsim. Avem nevoie de Dumnezeu. Să-l facem continuu partaș la activitățile și evenimentele noastre de zi cu zi. Este drept că Îi cerem ajutorul când suntem năpădiți de necazuri sau arși de încercări. De ce nu l-am simți și în momentele noastre de bucurie sau de desfătare? Astfel durata vieții noastre se va umple de pace și lumină, de încredere și speranță, netulburată de neprevăzutul vieții. Astfel vom sfârși prin a aduce **laudă bunătății timpului**, bunătate sau favorabilitate pentru realizarea spiritului, conferită nouă de către Dumnezeu, căci Dumnezeu înseamnă Dragoste, chiar dacă uneori pare altfel sau alteori ne izbim de „tăcerea” Lui la glasul fierbinte al rugăciunii noastre.

Este lucrul pentru care pledează și prezenta puțină carte oferită spre citire.

Laudă bunătății timpului

Despre viață și credință

Viața fără credință este, în profunzimea ei, foarte tristă. Oricât ne-am distra, oricât ne-am lăsa pradă pasiunilor și am arde în focul lor, oricât am visa, încercările sfârșesc prin a ne împovăra până la dezarmare. Cât de bine știm amărăciunea și senzația de deșertăciune care urmează după consumarea arderii! La ce bune toate? Lanțul de victorii și înfrângeri? Credința dă un sens vieții, o menire, o înțelegere care transfigurează totul înlocuindu-i perisabilitatea cu o permanență întăritoare pentru suflet. Unii se întreabă: oare societățile omenești nu pot supraviețui fără credință? Din păcate, nu. Căci etica umanistă, în ciuda nobleței inimii și corectitudinii rațiunii în discernerea răului de bine, nu va conțeni să comită concesii – ele sunt proprii slăbiciunii firii umane. Nu este de mirare că suntem astăzi martorii unei concepții de viață postmoderniste în care binele și răul au devenit noțiuni relative – fiecare are dreptul la definiția lui proprie, indiferent dacă aceasta vatămă aproapele și comunitatea. Consecințe firești: ne seduce vrăjitoria lui Harry Potter, înjurăm cu sete de cele sfinte și ne bucură ideea unei căsătorii a Mântuitorului cu Maria Magdalena citind cu sete

cartea lui Dan Brown bazată pe o bibliografie în majoritate fictivă. Ne animă setea de căpătuială furând din bunul comun, fără responsabilitate pentru cei care ne-au votat și pe care îi reprezentăm în judecarea situațiilor statale și luarea de decizii, suspendăm un președinte pentru că ne lezează interesele personale.

„Binele” nostru se relativizează astfel continuu după vrerea, nevoia și dispoziția noastră sufletească. Numim prostituatelor prietene de petrecere, numim adulterul idilă sau o firească divagație sentimentală, folosim sexul pentru a reuși în carieră, numim cu eleganță preacurvia și concubinajul coabitare. Ispititorul, dușmanul nostru dintotdeauna, duhul rău, își pierde identitatea, se ascunde sub relativizări, sub exprimări exclusiv în termeni umani. Nu am mai spune „îzbăvește-ne de cel rău”, ci mai simplu – „îzbăvește-ne de rău” sau chiar nici nu mai apelăm la Dumnezeu, ne facem singuri dreptatea și pavăza, depersonalizând principiul răului, devenind ceva la îndemâna noastră și depinzând integral de noi. Este un fel subtil și pervers de a ne dezarma. Noi acționăm la nivel de persoană, cerând ajutorul și binecuvântarea Persoanei Divinității și veghind și luptând cu persoana prințului răului. Religia păstrează dreaptă coloana vertebrală a societății. Conturul binelui ei nu variază și luminozitatea lui nu pălește niciodată.

„Ce folos are omul din toată truda lui cu care se trudește sub soare?”, citim în Ecclesiast

(1, 3). Întrebării acesteia amare Domnul Iisus îi răspunde tot interogativ, dar relevând sensul adevărat al vieții omului: „Pentru că ce-i va folosi omului dacă va câștiga lumea întreagă, iar [pe] sufletul său îl va pierde? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?” (Matei 16, 26).

Iată ființa caldă, candidă, atât de atrăgătoare prin entuziasmul ei juvenil, frumusețea gestului, misterul miraculos al unei copilării nicidecum șterse de pe fața ei senină, spontaneitatea sinceră, încrederea în oameni, dezinvoltura prezenței, carisma personalității: cântăreața Britney Spears, pe care întreg poporul american o adoră. Are acum 26 de ani, a divorțat după doar doi ani de mariaj și este mama a doi prunci. Recent, spre stupefacția publicului alimentat de curiozitatea reporterilor (și ei sincer surprinși și întristați), adorabila ființă a intrat debusolată, cu un curaj al disperării, într-un coafor de s-a ras în cap și apoi într-un magazin de tatuaje, plângând cu gândul „Oare ce va spune draga mea mamă când va auzi ce am făcut?” Criza depresivă a provenit dintr-o adâncă dezamăgire produsă de oamenii abuzivi din jurul ei în care a crezut cu naivitate, criză care a dus-o la alcoolism. „Am să comit greșeli zilnic și sunt sigură că aceasta va fi spre satisfacția canalului CNN și a emisiunii *Good Morning America*, scria ea în blogul său de pe internet. „Sunt doar o ființă umană și vă iubesc pe toți pentru că încă mă iubiți”. Apoi a adăugat cu adâncă amărăciune: „Nu vom înțelege sau

deprinde niciodată pe de-a întregul viața. Aceasta este treaba lui Dumnezeu. Abia aștept să mă întâlnesc cu El sau... Ea”. Trist. Inclusiv îndoiala finală amestecată cu dorința atât de arzătoare a unei limpeziri.

Adesca ne este deosebit de anevoie a desluși rosturile vieții, așa cum spunea cu candidă sinceritate Britney. Nu vedem pădurea din cauza copacilor. „După cum nu știi care este calea vântului, cum se întocmesc oasele [pruncului] în pântecul maicii, tot așa nu cunoști lucrarea lui Dumnezeu, care face toate” (Eclesiastul 11, 5). Trăim evenimentele vieții care duc în toate direcțiile ca vântul și nu deprindem rațiunea sau tendința lor. Mîntea și inima noastră, sub povara detaliilor atât de contradictorii sau imprevizibile, simt o primejdie a căderii, a crizei, fără vreo soluție de a o preveni. Cât de nepătrunse ni se par gândurile lui Dumnezeu și cât de mare este numărul lor, mai mare decât boabele de nisip! Britney are dreptate: sensul vieții noastre rămâne o taină nedezlegată a cărei cheie o deține doar Dumnezeu. Ne încercăm boli, pierderea celor dragi, insuccese, dezastre financiare, calamități climatice, încercări fără număr. Poate cauza lor o constituie păcatele noastre, poate motivația lor este șansa unei școli a spiritului pe care ne-o oferă Dumnezeu. Ce știm cu certitudine noi, creștinii, este că, orice ar fi, trebuie să continuăm linia dreaptă a drumului spre Dumnezeu. „Cei tineri se obosesc, își risipesc puterile și vitejii luptători vor putea să se clatine. Dar

cei ce nădăjduiesc întru Domnul vor înnoi puterea lor, le vor crește aripi ca ale vulturului; vor alerga și nu-și vor slei puterea, vor merge și nu se vor obosi” (Isaia 40, 30-31).

„Dacă trăim cu nădejdea în Dumnezeu, chiar dacă trăim doar o zi și apoi murim, este mult mai bine decât să trăim foarte mulți ani mereu cu îndoială în suflet”, spune Sfântul Păisie Velickovski de la Neamț. Credința este cea care ne spulberă îndoiala. Părintele Thomas Hopko aduce exemplul celor trei tineri siliți de împăratul Nabucodonosor să se închine statuii sale de aur, sub amenințarea de a fi aruncați în foc: Șadrac, Meșac și Abed-Nego au răspuns împăratului Nebucadnețar: „Noi n-avem nevoie ca la aceasta să-ți dăm un răspuns! Dacă, într-adevăr, Dumnezeul nostru Căruia Îi slujim poate să ne scape, El ne va scăpa din cuptorul cel cu foc arzător și din mâna ta, o, regel! *Și chiar dacă nu ne va scăpa, știut să fie de tine, o, rege, că noi nu vom sluji dumnezeilor tăi și înaintea chipului de aur pe care tu l-ai așezat nu vom cădea la pământ!*” (Daniel 3, 16-18). Rugăciunea noastră ne va salva din foc și chiar de nu ne va salva, credința în Dumnezeu este prea importantă pentru a o abandona; fie deci voia Domnului, spun cei trei tineri. Părintele Paneloux, din bine cunoscutul roman *Ciuma* al lui Albert Camus, contemplând adânc întristat moartea copiilor nevinovați, descoperirea existența unui „rău aparent inutil” (tragic), alături de cel firesc legilor etice, „răul aparent necesar” (justițiar); dar, adăuga el, *de vom nega totul vom rămâne fără nicio*

șperanță, niciun sprijin moral, și atunci *preferăm să credem totul*. „Dragostea pentru Dumnezeu este o dragoste grea”, încheia el. Când ne izbim de „tăcerea” lui Dumnezeu la rugăciune, combatem deprimarea gândindu-ne la vorbele lui Simon Petru când ucenicii cei mulți L-au părăsit pe Domnul Iisus, învățăturile Sale părăndu-li-se de neînțeles și de neurnat: „Deci a zis Iisus celor doisprezece: Nu vreți și voi să vă duceți? Simon Petru I-a răspuns: Doamne, la cine ne vom duce? Tu ai cuvintele vieții celei veșnice și noi am crezut și am cunoscut că Tu ești Hristosul, Fiul Dumnezeului Celui viu” (Ioan 6, 67-69).

Am auzit o remarcă inteligentă: „Religia este ca și comunismul: te ține în suferință cu promisiunea unei fericite vieți viitoare”. Dar până la a ajunge acolo, credința în Dumnezeu ne ajută să ne ducem viața aici pe pământ. Aceeași persoană spunea, cu o amărăciune de nezdrușcinat: „Raiul și iadul sunt amândouă aici cu noi și nu în altă parte”. Viața veșnică există însă. Ea începe aici cu nașterea noastră. Dumnezeu ne-a creat și ne-a adus la lumina vieții („Dumnezeu creează sufletul și trupul [fiecăruia] în clipa când s-a zămislit el în pântecele maicii lui”, scrie Părintele Cleopa). Avem de parcurs această etapă pământească, temporară, înainte de cea veșnică a lumii de dincolo. Bucuriile vieții nu constituie o problemă pentru nimeni, dar suferințele ne derutează și produc în noi negre filozofii interogative. Fie că credem în Dumnezeu, fie că nu credem, nu vom putea evita

suferințele, bolile și moartea. Dar credința ne dă acea forță interioară cu care putem să trecem senini prin viață, să punem cap la cap evenimentele, să dăm un sens coerent vieții.

S-au emis multe comentarii în încercarea definirii fericirii, niciodată satisfăcătoare pentru spirit. Ea pare imposibilă pentru că nimic nu este perfect. Înțeleptul invitat la palatul unui împărat, care observa lanțul de evenimente pozitive trăite de gazda sa fără eforturi deosebite (reușită în război, recolte bogate, negoț rodnic, corăbii scăpate din furtuni etc.), în timp ce vecinii împărăției sufereau din plin de tot felul de insuccese, epidemii, calamități, a hotărât brusc să plece din acel loc, deoarece o perfecțiune a fericirii este de neatins și, ca urmare, dezastrele care balansează viața oamenilor nu vor întârzia să apară cu o magnitudine egală celei a perioadelor de bucurie. Pe de altă parte însă, recurgând la reducerea la absurd de dragul raționamentului, dacă cineva va atinge perfecțiunea fericirii – un trai tihnit, luminos, fără stres, fără provocări, fără competiție, ar fi plicticos ca experiența lui Făt-Frumos, din basmul *Tinerețe fără bătrânețe*, în împărăția zânelor. Credința în Dumnezeu ar putea constitui în acest caz o soluție valabilă, căci ea ar răspunde atributelor fericirii (fapt evident la cei mai avansați dintre noi pe drumul îndumnezeirii). Sfințenia lor se apropie de o adevărată stare de fericire, căci întrunește armonios ambele caracteristici ale unei dinamici a fericirii fără de sfârșit: se realizează

întru Dumnezeu Care este perfect, dar ea *nu este* Dumnezeu, deci rămâne imperfectă. Aspiratia către Dumnezeu conferă un sens continuu ascendent spiritului nostru și, în ciuda dificultăților, nu cunoaște dezamăgirea.

Blaise Pascal a clădit un celebru pariu pornind de la două idei: (A) *Există Dumnezeu?* și (B) *Să mă rog?* Combinația *Există Dumnezeu + Să mă rog* îmi dă întărire și bucurie și, dacă e adevărat că este Dumnezeu, nu am decât de câștigat înainte și după moarte. Combinația *Nu există Dumnezeu + Să mă rog* încă îmi dă întărire și bucurie chiar dacă nu am nimic de câștigat după moarte. Combinația *Nu există Dumnezeu + Să nu mă rog* nu-mi aduce decât angoasă sau cel mult satisfacții în momentele bune și cinism în cele rele, atitudine care nu mă împiedică să simt viața ca pe ceva de prisos. Combinația *Există Dumnezeu + Să nu mă rog*, pe lângă că nu-mi dă decât angoasă sau satisfacții de moment, îmi aduce neliniște și chinul cel veșnic. În concluzie, în primele două cazuri câștig (mai mult în primul, mai puțin în al doilea), dar categoric în celelalte două pierd. Sau cu alte cuvinte: roagă-te!

Îmi aduc aminte că bunul meu coleg de liceu Mihai Horia Botez (viitorul disident și ambasador) îmi povestea că, trecând pe lângă o biserică cu un alt coleg, acesta din urmă, băiat de colonel în regimul comunist, s-a închinat. Mihai a rămas surprins și l-a întrebat cu mirare: „Bine, dar tu crezi în Dumnezeu?” Răspunsul a

venit cu oarecare timiditate, dar cu multă socoteală practică: „Știu că nu există Dumnezeu. Dar dacă există? Eu mai bine mă închin!” Iată pariul lui Pascal în funcțiune: „Dacă e să câștigi, câștigi totul, dacă e să pierzi, în fond nu te schimbi cu nimic și tot nu pierzi”. Un astfel de mod de a privi lucrurile transfigurează și viața și moartea: „Căci pentru mine viața este Hristos și moartea un câștig”, sună cuvintele Sfântului Apostol Pavel, „strâns din două părți”: de dragostea față de Hristos și de cea pentru semenii (Filipeni 1, 21-24).

Cunoașterea umană se desfășoară într-un proces continuu. Emitem ipoteze, le verificăm experimental și le validăm enunțând legități până când descoperim circumstanțele în care ele nu funcționează și atunci emitem o nouă ipoteză începând un nou ciclu, într-un mers fără oprire. Pe parcurs deprindem astfel cumva o anume încredere, în ciuda imperfecțiunii certe a concluziilor noastre, și parcă trăim un sentiment tonic al înfinirii. Este un sentiment nu departe de cel al nemuririi, pe care ni-l sugerează însuși spiritul nostru. Cunoașterea lui Dumnezeu constituie și ea un proces continuu, animat de dragoste și de o specifică sete a spiritului. Limitele care apar în cunoașterea umană, deși știm că le vom depăși cândva, ne produc însă o indiscutabilă insatisfacție prin lipsa permanentă a unei certitudini totale. În același timp, cunoașterea lui Dumnezeu, cu un har dăruit nou în travaliul nostru spiritual, transfigurează limitele